

Posudek na bakalářskou práci Ondřeje Švehelky „K českým předkům knížete Józefa Poniatowského. Prameny k dějinám napoleonských válek v rodinných archivech Kinských“

Ondřej Švehelka se ve své bakalářské práci zabývá původem jedné z významných osobností období napoleonských válek Józefa knížete Poniatowského, který výrazně dopomohl Polsku k částečné obnově státní samostatnosti v letech 1807—1814, stal se sborovým velitelem Napoleonovy Velké armády a bezprostředně po svém jmenování maršálem Francie zahynul v závěrečném dni *bitvy národů* u Lipska (19. listopadu 1813). Řada českých historiků si v souvislosti s rodovým jménem a titulem možná ještě vybaví Józefova strýce a posledního polského krále před osudovým dělením Polska Stanislava II. Augusta. Mladší Stanislavův bratr a zároveň i Józefův otec Andrzej je širší badatelské veřejnosti prakticky neznám a jen sporadicky se o něm zmiňují i polští autoři.

Na tomto místě je ovšem třeba zdůraznit, že jsme narazili na jeden z četných a chronických dluhů historiografie české. Andrzej si totiž vysloužil vojenské ostruhy na českých bojištích sedmileté války – v bitvě u Prahy-Štěrbohol a při úspěšné zteči Jablonného v Podještědí roku 1757. Z 18 prvních nositelů rytířského kříže *Vojenského řádu Marie Terezie* se pouze dva nezúčastnili vítězné bitvy u Kolína: Gideon Ernst von Laudon a Andrzej kníže Poniatowski. Posledně jmenovaný o mnoho nezaostal za proslulým Laudonem ani ve služebním postupu, protože dosáhl vysoké hodnosti polního zbrojmistra (generála pěchoty a dělostřelectva) a mohl jistě pomýšlet na nejvyšší hodnosti, kdyby nezemřel již ve věku 38 let.

Andrzej Poniatowski se však kromě toho stal manželem Marie Terezie, rozené hraběnky Kinské, jejíž otec Jan Leopold byl v letech 1741—1760 majitelem panství v Chlumci nad Cidlinou. Napoleonův maršál Józef Poniatowski byl tedy po matce Čechem – přesněji řečeno *ratolestí starobylého českého šlechtického rodu*, jehož historii v hutné a výstižné zkratce O. Švehelka podává v prvních dvou kapitolách své práce. Ve třetí kapitole se dozvídáme i o udělení českého indigenátu (příslušnosti ke stavu) od Marie Terezie Andreji Poniatowskému, což bylo spojeno s titulem knížete a právem prvorozenství a nejspíše souviselo s rolí úspěšného vyjednavče při nástupu Andrejova staršího bratra na polský trůn.

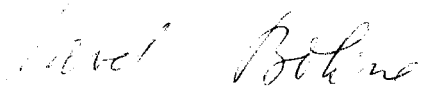
Za hlavní přínos Švehelkovy práce tedy považuji upozornění na hned čtyři zajímavé osobnosti dějin českých zemí: Andrzeje knížete Poniatowského, Jana Leopolda hraběte Kinského, Marii Terezií kněžnu Poniatowskou-Kinskou a Andrejovu starší sestru Marii Teresu (Terezii) kněžnu Tyskiewiczovou-Poniatowskou. Pozornosti zaslouží i jejich zasazení do středoevropského i evropského rámce a poměrně pestré spektrum pramenů – archiválií, literatury, studií i internetových stránek. Postrádal jsem však mezi nimi první souhrnnou historii Jablonného v Podještědí (Deutsch-Gabel) z roku 1868 z pera Viktora Pinkavy, sborník *Napoleonské války a české země* z roku 2001 a zejména posmrtně vydanou práci Milana Švankmajera, *Čechy na sklonku napoleonských válek (1810—1815)*, z roku 2004.

Ta nabízí zajímavé srovnání, že do kraje, z něž Poniatowski starší vyháněl na přelomu léta a podzimu 1757 Prusy, vstoupil Poniatowski starší o rovných 56 let později sám jako útočník. Ke svatební smlouvě mám dvě drobné připomínky: 1) hodnost *plukovníka zemských myslivců* má jistou spojitost s Kinského úřadem, je však třeba si uvědomit, že od války o rakouské dědictví byli myslivci a hajní v českých zemích vojensky organizováni; 2) označení pěšího pluku jako *haršíšský* nasvědčuje, že je třeba hledat jeho plukovníka-majitele (Oberts-Inhaber) nejspíše ve známé habecí rodině Harschů.

Uvedené připomínky nic nemění na podstatě věci, že totiž Švehelkova práce splňuje požadavky na ni kladené a představuje odborně fundovaný i čtivý podklad pro další bádání ve zvolené oblasti. Proto ji doporučuji s dobrým svědomím k bakalářské obhajobě **a navrhuji ji klasifikovat jako velmi dobrou.**

V Praze 9. června 2010

PhDr. Pavel Bělina, CSc.

A handwritten signature in cursive script, reading "Pavel Bělina". The signature is written in black ink and is positioned below the printed name.